

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) L (44)

Štev. (Nº) 12

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

11 de abril - 11. aprila 1991

Združenje lastnikov razlaščenega premoženja

Avgusta 1989 se je ustanovilo Združenje lastnikov razlaščenega premoženja (ZLRP) s sedežem v Ljubljani in s podružnicami v nekaterih občinskih središčih. Franc Izgoršek je predsednik te ustanove.

Demokratizacija in politične spremembe v Sloveniji dajejo možnost, da se vrne odvzeto premoženje. Spremembe na tem področju se bodo izvršile šele z novo zakonodajo, ki je v pripravljanju. Težki gospodarski položaj pa seveda dokončno rešitev teh problemov zelo komplicira.

Vlada je objavila osnutek zakona o denacionalizaciji. Vladni predlog pa bolj omejuje kot pa omogoča vračanje lastnine. Na ta osnutek je ZLRP podala svoje predloge in pripombe; sestavljalec zakona pa do sedaj v bistvenih točkah teh pripomb ni upošteval. ZLRP se v kočljivih točkah ne strinja z uradno verzijo zakona.

Vladni osnutek zakona o denacionalizaciji v mnogih členih omejuje bistvene pravice do vrnitve premoženja, v jasnem nasprotju z moderno demokratično zakonodajo zahodnih držav. Državni osnutek ne predvideva vseh primerov podržavljenja in zaplemb, ki jih je storil prejšnji režim. Omejuje pravico do odškodnine, omejuje in v nekaterih

primerih celo onemogoča pravico dedičev, da bi se jim premoženje vrnilo v tej ali oni obliki. Osnutek, ki ga predlaga vlada, je v važnih temah nejasen, ker se sklicuje na druge zakone socialističnega obdobja.

ZLRP si prizadeva, da bi bil zakon o denacionalizaciji čimbolj pravičen, ter da bi upošteval vse primere krivično odvzetega premoženja; in to ne samo za Slovence, ki živijo v Republiki Sloveniji, temveč tudi za zamejce, zdomce in tudi njih dediče. Da bi mnenje ZLRP imelo potrebno vplivno težo, je nujno, da se povežejo vsi rojaki, ki so bili pri tem prizadeti. ZLRP prosi, naj se jim pošlje kratek opis osebnega primera, oškodovanih, da lahko vključi v predloge morebitne do sedaj nepoznane situacije. Prav tako želi, da jim sporočite razne predloge v zvezi s to temo. Korespondenco pošljite na naslov ZLRP, Adamič-Lundrovo nabrežje 2; p. p. 58; 61.101, Ljubljana.

V Argentini je v to združenje včlanjenih nekaj rojakov.

Dne 18. aprila ob 19. uri bo v Slovenski hiši informativni sestanek za člane ZLRP v Argentini. Vabljeni pa so tudi vsi drugi rojaki, ki jih ta snov zanima.

Priključitev k Srbiji

Kot smo imeli priložnost brati v argentinskih časopisih, se je pred tednom dni položaj med Srbi in Hrvati zaostрил. Vrsta občin v Hrvaški, v katerih imajo večino Srbi, je zahtevala ne le avtonomijo, kot pred meseci Knin, ampak pravo priključitev Republiki Srbiji. To so bile v glavnem občine okoli Plitvic, Knina, ter Krajine. Hrvaška policija je to gibanje skušala zatreti, bilo je celo nekaj mrtvih, a spet je vojska posegla vmes in ukazala

hrvaški policiji, da se umakne.

Predsednika Srbije in Hrvaške, Milošević in Tudjman, sta se nekako sporazumela, da medsebojnih problemov ne bosta reševala s silo, a s pogovori med predsedniki vseh republik o razdruženju niso prišli nikamor.

V spodnji sliki prikazujemo zemljevid Republike Hrvaške z vrisanimi (črno) okrožji, kjer imajo Srbi večino in kjer se pojavljajo v zadnjih časih nemiri.

Volitve kandidatov za Svetovni slovenski kongres (SSK)

Društvo Zedinjena Slovenija se je že pred letom dni pridružilo ideji za SSK in izdelalo svoj predlog za delovanje in sestavo. Predlog je bil objavljen v tedniku Svobodna Slovenija.

Prvo zasedanje kongresa bo konec junija 1991 v Ljubljani. Slovenci v Argentini imamo možnost sodelovati z desetimi delegati.

Volitve kandidatov za delegate naše skupnosti bodo v nedeljo, 21. aprila po slovenskih krajevnih domovih. Začnejo se takoj po maši in trajajo vsaj eno uro. Vsak rojak lahko voli kjerkoli; more izbrati (obkrožiti) največ pet kandidatov na volilnicah, ki bodo na razpolago v domovih.

Vsak krajevni dom bo predlagal pet kandidatov za delegate naše slovenske skupnosti. Vsaj teden pred volitvami bodo njihova imena objavljena na oglasni deski. Zatem bo nekaj dni časa, da vsakdo more, če želi, dodati seznamu še svojega kandidata. Odbor doma ima dolžnost pripisati svojim kandidatom vse tiste, katere žele dodati rojaki, ki zahajajo v dom. Pripis kandidatov se zaključi v četrtek, 18. aprila zvečer.

Po teh primarnih splošnih volitvah se bo sestel razširjen Medorganizacijski svet ter skupaj z izvoljenimi kandidati izmed teh izbral delegate za SSK.

Zedinjena Slovenija

TINE DUH

Slovenska država se mora oprijeti zgodovinskih temeljev slovenstva

Na nedeljo pred lanskim božičem so se Slovenci v osrednji Sloveniji s plebiscitom odločili odpovedati se že več kot sedemdeset let trajajočemu jugoslovanskemu, v resnici velesrbskemu varuštvu nad svojo usodo in se z velikansko večino volilnih upravičencev (88,2%) odločili za samostojno državo Slovenijo. V lanskem aprilu si je prva kolikortoliko svobodno izvoljena slovenska vlada zagotovila določen čas za pripravo slovenske suverenosti, t. j. ali konfederativne povezanosti z ostalimi jugoslovanskimi narodi, ob neizvedljivosti take rešitve jugoslovanskega gordijskega vozla pa državno suverenost in priključenje k združeni Evropi. Nepriznana volilna zmaga na aprilskih volitvah 1990 je združeno slovensko opozicijo — DEMOS — našla dejansko nepripravljeno za prevzem odgovornosti za usodo slovenskega naroda. Združena opozicija namreč ni imela niti vladnih poslov večših ljudi, ne politikov, nobene tradicionalne ali vsaj vsem Slovincem poznane stranke, niti ne nobenega poznane strankarskega voditelja, niti nobenega izdelanega vladnega programa: Stala je golih in praznih rok pred že 45 let vladajočo z ustavnim monopolom zavarovano, nedotakljivo avantgardno monolitsko ZKS, nekoč KPS, ki se je sicer formalno in javno odpovedala svojemu prvotnemu, slovenskemu narodu že do grla zasopražnemu imenu in se preoblekla v še neumazano in vsaj nekaj pozitivnega obetajočo uniformo Stranke demokratične prenov. Nekdanja SZDL si je nadela naziv Socialistične stranke Slovenije, ZSMS pa v starejšim Slovincem še nekam znano ime Liberalne stranke. Vse tri so si po ideologiji in ciljnih ostale v ozkem sorodstvu. DEMOS-ove stranke preje niso imele priznanega političnega delovanja; to je bilo pridržano

le partiji, zato so šle na volitve praznih rok, le z vabljenimi obljubami, za katere pa niso mogle dati in nuditi nobenega otipljivega jamstva, le svojo do takrat nikomur poznano besedo. DEMOS je bil tudi brez ficka in je moral volilne stroške kriti s prostovoljnimi prispevki svojih prijateljev in s podporami iz zdomstva. Vkljub vsem tem oviram je zmagal in spodnesel ZKS tla pod nogami. Prevzel je oblast v Sloveniji. Toda pod kakimi pogoji?

Danes, po že skoraj enem letu od svoje zmage mora še vedno vladati po stari partijski ustavi iz leta 1974. SDP se je sicer odpovedala nekdanjim privilegijem ZKS, obdržala pa je vsa ključna mesta v državni upravi, v vseh družbenih podjetjih, v vseh sredstvih množičnega obveščanja, vseh nekdanjih partijskih organizacijah in zažene krik do neba, če in kadar nova vlada skuša kaj spremeniti v nekdanji organizaciji. Sedanji opozicionalci, se pravi SDP SSS in Liberalna stranka takoj obdolžijo vladno „političnega revanšizma“, nočejo več rabiti izraza „razrednega sovraštva“, ker je pač v modi beseda „sprava“.

Skoraj leto dni po volitvah Slovenci doma in po svetu postajajo že nestrpni, ker v praksi ne vidijo skoraj nobenih sprememb. Povsod še vedno isti obrazi, do zadnjega tudi še Titove slike in kipi, isti nazivi za ministrstva in javne ustanove, še vedno zastave s peterokrako rdečo zvezdo itd. Vse to je danes še razumljivo. Ustava je temeljni zakon sleherne pravne države. Slovenska ustava nosi datum 28. februarja 1974. Ta ustava do danes še ni bila razveljavljena in morajo vsi novi zakoni biti v skladu s to ustavo. Razumljivo je torej, da teh „novih“ zakonov še ni, ker tudi še ni nove ustave.

Konec prihodnjic

SLOVENIJA S PERSPEKTIVE ŠIRŠEGA SVETA

Dr. Zdravko Inzko, Draga 1. septembra 1990 — št. 7.

Če strnemo zadnjih šest točk v en stavek, potem bi bila nova Slovenija gospodarsko uspešna, zelena, bila bi kulturna dežela, demokratična in pravna država, etična dežela, skratka, dežela po meri človeka, kjer bi demokracija bila zunanji izraz notranje drže ljudi, ljudi, ki so dojeli neodtujljive človekove pravice in odgovornost za sočloveka.

Taka dežela bi slovela po svetu kot izredna država, kot model, bila bi najboljši produkt človeškega duha in bi s perspektive širšega sveta bila še kako prezentna.

Te osnovne pogoje, to urejenost sem uvodoma imenoval notranjeslovenski aspekt, kateremu stoji ob strani trenutno še notranjejugoslovanski.

B. NOTRANJEJUGOSLOVANSKI ASPEKTI

Tudi tega bo treba urediti, da bi Slovenija mogla zavzeti svoje mesto v širšem svetu. Mislim pa, da konfederacija ni rešitev, ker ne ponuja jasne rešitve tega vprašanja, saj 1. sam pojem konfederacije ni enoumen. Definicija je nedoločna, kot je nedoločen njen predmet, ki se v različnih stopnjah imenuje državna zveza držav, država držav ali sodržavje. 2. V znanstvenih traktatih se konfederacija obravnava v isti vrsti med unijami in federacijo, ne pa tam, kjer je govor o meddržavnih povezavah. 3. Konfederacija je trajna skupnost, ne začasno pogodbeno razmerje. Če ni soglasnega dogovora, je izstop konfederirane enote protipravno dejanje. 4. Konfederacija se ustanovi z meddržavno pogodbo, ne pa z ustavnimi spremembami. 5. Zadnji, odločilni kriterij za določitev konfederacije je neposredna in izključna mednarodna pristojnost njenih organov. In tu se moramo vprašati, ali bi Slovenija sprejela dejstvo, da bi jugoslovanska skupnost izvajala za Slovenijo in v imenu Slovenije mednarodno neposrednost?

Kako naj Slovenija pride do polne državne samostojnosti, bo stvar njene in tuje državniške modrosti in taktične spretnosti, je menil Božidar Fink aprila letos (1990) v Svobodni Sloveniji, kjer dalje pravi, da je naslanjanje na preživele modele, ki so se izkazali za neuporabne, če ne sploh neizvedljive, samo ovira za bolj stvarno in domiselno iskanje res ustreznih poti. Eno od teh poti bi jaz videl v poskusu da se slovensko vodstvo usede za mizo z demokratično legitimiranimi vodstvi ostalih jugoslovanskih republik, s katerimi bi se izvedla hladna analiza položaja, hotenj in predstavi, nakar bi sledile trezne in preudarne konkluzije, ter realizacija teh konkluzij. Druge rešitve, kot je nakazana, da se demokratično izvoljeni predstavniki republik mirno dogovorijo, trenutno ne vidim. Mislim, da je ta pot možna in izvedljiva, kolikor poznam mentaliteto jugoslovanskih narodov in tu vključujem tudi srbskega.

Po ureditvi notranjeslovenskih vprašanj in po dogovoru o notranjejugoslovanskih odnosih bi preostal še zadnji aspekt, namreč ali zunanji ali zunanja podoba Slovenije v svetu.

Tu se še ne bom dotikal vprašanja, kako bi se morala Slovenija prezentirati v svetu kot samostojna, popolnoma neodvisna država. Izhajam iz sedanjega položaja, ki tudi že ponuja vrsto lepih možnosti za slovensko prezenco v svetu.

1. Gotovo je dobra zamisel, da ima Slovenija svoja vladna predstavništva v večjih centrih Evrope in Amerike, saj jih imajo celo Palestinci, kot smo to že prej slišali.

2. Slovenija naj gotovo tudi skuša dobiti status opazovalca v raznih evropskih in svetovnih gremijih, kot so to KSVE, Evropski svet, Pentagonala, EGS in drugih. Mislim pa, da je na teh področjih nova vlada že izredno aktivna in uspešna, o čemer govori tudi velika odmevnost v svetovnem časopisju, predvsem v evropskih diplomatskih krogih.

3. Še nekaj nekonvencionalnih predlogov:

- zakaj Slovenija ne bi imela svojih nazivov v skupščini, v vladi?

Namenoma sem namreč omenil na začetku govora obred ustoličevanja; zakaj se poslanci skupščine ne bi imenovali kosezi, skupščina pa zbor kosezov? Poljaki npr. imenujejo svoj parlament sejm, recimo predsednik sejma je pa „maršal sejma“. Praški župan na drugi strani se imenuje „primator“, zakaj torej na bi slovenske institucije imele tudi starodavnih častitljivih slovenskih nazivov?

Ali pa moderne nazive, Adria Airways (včasih INEXA) bi se lahko prekrstila v Slovenian Airways, Slovenian Airlines, Air Slovenia ali pa kar v „Slovenijalet“. Zakaj ne? Tablice avtomobilov bi lahko bile zelene ali pa črne, obeležene s slovenskimi simboli, knežjim kamnom recimo!

4. Podelitev častnih doktoratov Vavilavu Havlu rali pa Dalai Lami, predavanje kakega Kissingerja bi Slovenijo gotovo prineslo v svetovni tisk, povabila po strankarski liniji Brandtu, Andreottiju in drugim, da preživijo nekaj dni dopusta v Sloveniji, bi povzročila podobno... Fantazija v tem pogledu ne bi smela poznati meja.

Ta zunanja aktivnost, osnovana na solidnih temeljih vzorno urejene notranje zgrajenosti, bi Sloveniji v širšem svetu gotovo prinesla položaj, ki bi bil nadproporcionalen v primerjavi z velikostjo dežele, ali bolj direktno rečeno, Slovenija bi bila v svetu tako znana, kot recimo Norveška, Luksemburg ali pa Singapur, dolgoročno pa celo bolj kot Švica. Če bi me torej ob koncu vprašali, kakšna dežela naj bo ta Slovenija, bi vam s ponosom odgovoril:

Slovenija, to je dežela, kjer praznujejo državni praznik v decembru, ko se spominjajo rojstnega dneva največjega pesnika, je to dežela, ki ima kot osnovo svoje celotne politike čast in spoštovanje edino svetosti človeškega bitja, je to država, ki priznava človekove pravice na najširokosrčnejši način, je to etična, pravna in demokratična država, kratko rečeno, je to zelo človeška država, ki služi človeku in ki zato tudi sme upati, da bo človek služil njej. Je to samostojna, svobodna in gospodarsko uspešna dežela, dežela vsestransko izobraženih ljudi, ljudi, ki morejo z odgovornostjo reševati gospodarska, ekološka, socialna, kakor tudi politična vprašanja.

Je to dežela, kjer vlada duhovna elita, vendar na etičnih osnovah, je dežela z vlado, ki zastopa avtentične interese naroda, dežela z vlado, o kateri ki Comenius, če bi bil Slovenec, rekel: „Tvoja vlada, slovenski narod, se je k tebi vrnila“.

(Konec)

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Novi gospodarski načrt srečno prestaja prve tedne. Kljub posameznim zapletom, kot je računanje najemnin in mesečnine privatnih šol, večinoma dogajanje teče kot si ga je zamislila ekonomska ekipa. Seveda ostane odprto vprašanje, če to ni „volilni golaž“, kot toliko drugih v polpretekli argentinski zgodovini. Vlada seveda trdi obratno, in tudi številni opazovalci, ki poznajo sedanjega ministra, trdijo, da je stvar izpeljana z vso resnostjo in da je namen pravilen: sedanji gospodarski načrt skuša postaviti temelje novemu razvoju države in družbe.

GORI, DOLI, NAOKOLI

Ob vsem tem je zanimivo, da je že ob sami napovedi novega plana pričelo drugačno gospodarsko gibanje. Nekaj se premika. Že marca je gospodarska dejavnost porasla za 5%. To samo po sebi ni veliko, spričo strašne okostenosti argentinske industrije. A za april napovedujejo že ponovno porast celotnega produktivnega obratovanja v višini kar 11%. To pa je že druga zadeva.

Reaktivacija, po kateri je ves svet zdihoval, bo prišla v prvi vrsti kot sad stabilnosti, v katero je bila vpeljana argentinska valuta. Marca je inflacija dosegla 11 odstotkov. Za april napovedujejo med 3 in 5 odstotkov. Od tedaj naprej pa naj bi ne preseгла mesečno 5 odstotkov.

V drugi vrsti pa bo reaktivacija sad obnovljenega kredita. Prositi za kredit, zlasti za industrijo, je bilo doslej isto kot nastaviti si vrv na vrat. Sedaj, ko so spričo zaustavljene inflacije obresti padle, bo kredit znova postal običajen dejavnik proizvodnje. Tako vsaj upajo.

Obenem pa se bodo morale ogromne vsote kapitala nekam obrniti. Doslej je bil v Argentini najboljši „kšeft“ spekulirati, kupovati ali prodajati dolarje, vlagati na obresti, pa znova pokupovati devize. Država je bila pravi raj za bistré nosove, ki so nakopičili silna premoženja na račun nenehnega obubožanja države, ali, bolje povedano, naroda. Sedaj je tega konec, in ti kapitali, če hočejo ostati v državi, se morajo obrniti drugam. V produktivno dejavnost? Bog daj, tak je načrt. Take so sanje. Morda postanejo realnost.

ŠKANDALI TU IN TAM

Argentina pa ni bila le raj za spekulante, marveč tudi za vse cipke in capke, ki so prekoračili mejo zakona in se okoriščali z nedoslednostjo oblasti ter korupcijo. Tako je pred kratkim izbruhnil škandal uvoženih avtomobilov, ki naj bi služili pohabljenecem, pa je bila le grda poteza mogotcev, ki so tako prišli do poceni dirkajočih palač.

A to je, kljub ljudskemu odjeku, prah v oči spričo obtožb, da so visoki državni funkcionarji zapleteni v „umivanje“ narkodolarjev. Mamila so ena najbolj dobičkonosnih dejavnosti. A ta dobiček, te ogromne vsote dolarjev, je treba nekako spraviti v legalni kurz. To mogotci mamil delajo preko urugvajskih bank, ki so neke vrste moderna in gnila „Švica“, kar se bančne molčečnosti tiče. Argentina pa je bila most, preko katerega so ti milijoni drseli v Urugvaj.

Potem ko je „skešani“ španski narkotrafikant razkril niti argentinske „conection“, se je škandal vgnezdil v argentinski družbi. Obtoženi so bili, med drugimi, bivši državni tajnik za javne službe, Mario Caserta, pa še najvidnejši predstavnik družine Yoma, iz katere izhaja (bivša) predsednikova žena.

Argentinska sodnica Cervini de Cubria je pohitela v Španijo, nato v Urugvaj, potem pa ukazala aretacijo Caserte, pa zaslišala že Amiro Yoma (tajnico za avdienco predsednika Menema) in njenega bivšega moža (Ibrahima Al Ibrahim). Vsi so obtoženi, da so pomagali tihotapiti v Urugvaj narkodolarje. Seveda vsi zanikajo in trdijo, da so nedolžni. Pravica mora v tem odločiti.

Škandal o narkodolarjih se je razpasel tik pred predsednikovim potovanjem v Nemčijo. Menem je pohitel tja, da bi dosegel pomoč nemškega kapitala argentinski reaktivaciji. Optimizem v vladnih krogih je velik. A nekateri opazovalci so kaj skeptični glede rezultatov. Trdijo, da ima Argentina pri nemškem kapitalu slab sloves, odkar, še izza vlade Alfonsina, dolguje nemški telefonski družbi Siemens nad šest milijonov dolarjev za nakup telefonske aparature. Stari grehi se maščujejo.

KANDIDATI VSEPOVSOD

Ta zadeva z volitvami pa se vedno bolj širi. Kmalu bo zavzemala celoten prostor političnih strani v časopisju. Nekaj novosti vsekakor lahko zabeležimo. Podpredsednik Duhalde se je končno odločil in priznal (vsaj to), da je možno, da kandidira. Uradno potrdilo seveda še čaka, da ankete pokažejo odmev na gospodarski plan, in odjek med volilci.

Vsekakor ves peronizem vztraja, da ni mogoče drugega kandidata, zlasti še ne sedaj, ko je glavni tajnik uporne CGT, Saúl Ubaldini, potrdil, da se bo predstavil kot kandidat, a ne na peronističnih listah. To pa uradnemu peronizmu lahko odtegne precej glasov.

Stvar stoji približno takole v ključni provinci Buenos Aires, ki bo tudi odločila kaj s kongresom po septembru: Peroniste bo zastopal Duhalde in mu mnogi napovedujejo zmago. Radikali se bodo uvrstili za starim vodjem Pugliesejem. Zmerna levica bo gotovo potegnila za Ubaldinijem. Trockisti iz vrst MAS-a bodo nastopili s skrajno zedinjeno levico. Sredina pa bo potegnila za bivšim državnim tajnikom za socialno skrbstvo (Santiago de Estrada). Kakšen bo končni vrstni red, po oddanih glasovih, je zanimiva uganka.

Beseda o Estradi. Zaslanja ga Partido Federal in Línea Popular. Sedaj se pogovarja z desarrollisti (MID), ki bi mu priskočili na pomoč, v zameno za kake druge volilne pozicije. A glavno vprašanje njegovega uspeha se suče okoli točke, če potegne ali ne za sabo glasove občinskih formacij. Te bi mu dale lep izgled, morda ne za končni uspeh, a gotovo da se lepo odreže. Mnogi že sedaj govorijo o njem kot o „buenosaireškem Fujimoriju“. Malo prezgodaj. A zadnja beseda se ni izrečena.

VOJKO ARKO

Bariloški spomini na planinko Baro

Mecesen in smreka. Samo tu in tam izgubljena cipresa in med nagomilenimi grobovi osamljen maiten. Evropske rastline se razraščajo po Patagoniji prav kot smo mi prerastli svet Teuelčev in Mapučev.

Visoka drevesa na tej strani zidane ograje varujejo novi grob pred zahodnimi vetrovi. Barin kotiček je podoben njenemu vsakodnevnemu bariloškemu stanovanju: skromen, zaslonjen, domač in pohleven. In prav tako živijo in zivotarijo v njeni bližini izven groblja skromni ljudje v revnih bajtah. Med njimi so potomci nekdanjih gospodarjev ter prostranih patagonskih pamp, ki so pokojno slikarko zmeraj znimali. Onstran človeške revščine pa se vzdigujejo na obzorju bujni gozdovi Cerro Otta in nad njimi se pnejo grebeni in stolpi katedralskega pogorja. Veliki Katedralski Stolp in Slovenski Zvonik bedita nad njo, ki ju je tolikokrat gledala izpred Planinskega Stana. Tam nekje daleč in visoko begajo sence Fra Huentruja, duha Nahuel Huapija.

— * —

Misel in spomin sežeta čez časovne razdalje. Štirideset let je preteklo, kar smo se sprehajali po nasadih Isle Victoria: Bara, njena spremljevalka gospa Babič, Hrvatica in strokovnjakinja v keramiki, Tonček Pangerc in jaz. Vsi smo pili lepoto bariloške pokrajine, sam pa sem sestavljal v svoji notranjosti sličice, ki sem jih pozneje poskušal upodobiti v črtici „Njen obisk“. Govorili pa smo povsem nekaj drugega. Modrovali smo, kako bi pravkar ustanovljeno Slovensko planinsko društvo presadili tudi na buenosaireska tla.

Še drug spomin se mi priklati v domišljijo: bajta na Anasagasti, razigrani in razgrajski fantje, rujno vino v steklenki, gvišna krilatica Janeza Duhovnika: „Edina dama, ki mene zanima, je damajuana.“ In sredi med nami Bara in Babičeva, mirni, prijazni, nič razburjeni nad malce divjaškim okoljem nekdanjih vojakov in stanovalcev begunskih taborišč.

Potem Buenos Aires in Bar Dekleva. Prizadevna aktivnost odposlanke bariloškega društva rodi obilne sadove. Kot iz čarovniškega klobuka se prikažejo brumni sodelavci: Robert Petriček, Stanko Mikolič, Miha Smersu, Dorjan Heller in drugi. Hitri porast nove organizacije zbudi celo nekaj zavisti in običajnega slovenskega nerga. Izcimi se rek: „Če hočeš kaj izvedeti o planinah, pobaraj v baru po Bari.“ Društvo organizira prvi slovenski ples, ki vrže prvi denar za nameravani nakup bariloških zemljišč. Sledijo druge prireditve, med njimi pa drobno organizacijsko delo: seje, sestanki, svojska in lepo oblikovana vabila, iskanje dobrih in cenjenih lokalov. Vse v tisti začetni revščini, ko so novi prišleki še tipali za možnim zaslužkom v takrat bogatem in razsipnem vlemestu.

— * —

Nekaj dni pred njeno smrtjo sva z Baro šarila po Planinskem Stanu. Pripravljali smo razstavo ob štiridesetletnici. Mimogrede sva govorila o društveni stavbi. Kritizirala je neko malo pomembno napravo v Stanu. Vedel sem, da jo je eden nezadovoljnih članov

nekaj nakuril, pa sem se obregnil, da ne ona ne jaz nimava kaj govoriti o društvu, saj nisva člana odbora. Postala je huda in energično povedala, da ona, prav ona ima vso pravico govoriti. Popravlil sem se, da lahko govori, a da odloča odbor, in nadaljevala sva z delom za razstavo.

Na tistem sem ji seveda dal prav. Planinski Stan, danes slovenski bariloški dom, se je začel z delom prijatelj iz Buenos Airesa in med njimi se je udeleževala Bara kot najbolj aktivna in najzvestejša sodelavka.

— * —

„Bara, greste z nami na izlet?“

„Ne, me preveč utruja in potem ne morem delati.“

Njena ustvarjalnost jo je nekako priklepala na domek pri Skopčevih v Barrio Lera. Rada je hodila na krajše izprehode, nabirala je šipek in iskala gobe. Včasih je tudi skočila v gore, saj ji takšne ture niso delale težav.

Plezalni vzpon na Lópezov stolp — po čudnem naključju prav isti dan, ko je ledeni plaz zasul Tončka in Schmolla (17.1.1954); sprehodi do kočice Pod Skalco, kjer je okrasila skalnati strop z značilnimi podobami, ki spominjajo na predzgodovinske jamske slikarije; vzpon na Pico Bara, da si je vsaj za urico osvojila hrib, ki smo ji ga podarili — to bi bili praktično vsi Barini izleti v štiridesetih letih. Po navadi pa se je ozirala v gore iz ravnine, jih opazovala in jih oblikovala v barvah in razsežnostih.

— * —

Največ dela v bariloških poletnih mesecih je Bara prva leta posvetila izdelovanju stvarc, ki jih je imenovala „obrtiški izdelki“. Posrečeni, vsako sezono drugačni spominki za turiste so ji nudili potrebni zaslužek za preživljanje. Ni rada delala ta posel, dosti raje je slikala ali ustvarjala majhne umetnine za slovenske kulturne prikaze.

V družbi s prijatelji iz Buenos Airesa je organizirala prvi dve številki „Gorá“, periodične publikacije SPD. Ex-librisi v njeni izdelavi ali s sodelovanjem drugih likovnih umetnikov so pomagali financirati izvirna zvezka in „Gore“ št. 2 so sestavljene skoraj izključno iz prispevkov slovenskih zdomskih slikarjev.

— * —

„Hočete, da vam napravim naslovno stran?“

Tako me je vprašala Bara, ko sem ji omenil, da bom izdal svoje „Zgodbe“ pri Mohorjevi v Celovcu. V tistem trenutku sta mi preblisnili v zavesti obe številki „Gorá“ pa Barine risbe v Debeljakovih in Kosovih knjižnicah. Z veseljem sem sprejel ponudbo. Govorila sva še o motivih in čez nekaj dni sem prejel zadevni karton. V Celovcu so malce negodovali, a potem ugodili mojim željam. Še dosti večji delež je pripadel umetnici pri knjižnici „Ljubezen po pismih“, saj njene risbe to delce bolj povzdignejo kot razmeroma številne, a nekatere prav šibke fotografije. Barina zamisel, da izide „Ljubezen“ kot tretja številka „Gorá“ me je takoj pritegnila. In ko se je SPD odločilo, da podpre izdajo Šajuekeja, je Bara z vsem navdušenjem

BARA REMEC je končno stopila v javno življenje Slovencev

Na slovesnosti v Dolskem sta o njenem delu govorila tudi dr. Alojzij Šuštar in dr. Andrej Capuder

DOLSKO PRI LJUBLJANI, 10. marca — V soboto, (9. marca) dopoldne so se zbrali v Galeriji 19 na Kračevi domačiji številni prijatelji in znanci v spomin na 1. marca v Argentini umrlo slovensko slikarko Baro Remec.

Slovensko vlado sta zastopala minister za Slovence po svetu dr. Janez Dular in minister za kulturo dr. Andrej Capuder, ki je tudi odprl priložnostno razstavo likovnih del Bare Remec. Prispevali so jih lastniki iz privatnih zbirk (junija letos bo v Mestni galeriji odprta velika retrospektiva njenih del). Ob tem je dejal, da je padel še en tabu, ki je obremenjeval odnose med Slovenci, ki živijo v matici in slovensko diasporo.

O slikarstvu Bare Remec, predvsem pa o njeni pokončni držbi skozi bogato življenje od časa študija v Ljubljani in Zagrebu, prvih samostojnih likovnih izkušenj v Ljubljani, odhoda v emigracijo 1945. leta njenem nenehnem zavzemanju za slovenstvo in kulturnem delovanju v Slovenski kulturni akciji ter spoznavanju življenja Indijancev in dokončni likovni usmeritvi, ki je izhajal ravno iz sporočil njihovega pravega, so govorili Ladislav Lenček, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar, dr. Irene Mislej. Opozorila je na vlogo Bare Remec in sploh Slovencev pri konsolidiranju tistega dela čezoceanskega sveta, ki bo prihodnje leto obeležil 500-letnico prihoda evropskega krščanstva na svoja tla, ter Marko Jenšterle.

Za uvod in zaključek je dramski igravec Tone Kuntner interpretiral poezijo Franceta Papeža, študenta likovne šole, ki jo je Bara Remec

ustanovila in vodila v okviru Slovenske kulturne akcije, in poezijo Tineta Debeljaka, njenega najboljšega sodelavca.

Spominsko razstavo njenih likovnih del in predmetov, ki ponazarjajo njeno kulturno delovanje med Slovenci v Argentini, je ob sodelovanju številnih slikarkinih prijateljev in znancev pripravilo Turistično društvo Dolsko na čelu s predsednikom Tonetom Čičem. Bila je lepa komemoracija, posvečena osebnosti, ki je šele s smrtjo stopila v javno življenje in zavest ljudi svoje rojstne domovine.

DRAGO MEDVED

Delo, 11. marca

Temu poročilu v ljubljanskem Delu naj pripomnimo, da je razstavo zamislila in izvedla Helena Drnovšek, o Bari pa je na radiu govoril še Marko Zorko. Tudi v Dnevniku je izšlo daljše poročilo, v obeh občinah pa še velike fotografije z razstave z nadškofom dr. Šuštarjem, slikarkinim bratom p. Bogumilom Remcem ter Barinim portretom. V časopisih je bila objavljena tudi prošnja vsem, ki v Sloveniji imajo Barine slike, da jih posodijo za razstavo.

Dr. Irene Mislej, ki je v Argentino pripeljal razstvo arh. Sulčiča, pa je v Slovenijo odnesla nad 100 olj, akvarelov, tušev in študij pokojne slikarke, da bo tako razstava meseca junija v Ljubljani obsegla vse umetniško delo umetnice.

— * —

Barin karakter ni bil ravno enostaven in prilagodljiv.

Včasih je bila ostra, tudi zamerila je. Spoštovala pa je človeško svobodo, v polnem nasprotju z okoljem, iz katerega je izšla. Planinski prijatelji iz kroga šumskih bratov so imeli tudi prav malo razumevanja za njene umetniške prijeme. Pa smo se kljub morebitnim prepričkom in hudim besedam zmeraj razumeli. Lepota bariloških planin in duh Nahuel Huapija sta budno varovala svoje častilce in izbrisala vse trenutne nevšečnosti.

Zato je resnično prav in po usodi odločeno, da spi pokojna slovenska umetnica svoj večni sen pod bariloškimi Andi. Njeno življenje se je povežalo z novo domovino, čeprav ni nikdar prenehala biti Slovenka v vsem svojem bistvu. Prav kot se nikdar ni odpovedala svoji kozmopolitski izobrazbi in je preživela zimske mesece v Buenos Airesu, kjer je obiskovala razstave in koncerte, pa se udeleževala pri Kulturni akciji. A tja za novo leto je vedno znova prihitela v deželo jezer pod varstvo indijanskih bogov. Ni verjela vanje, kot se je to trudil Benigar. A spoštovala jih je kot simbol dežele, ki ji je postala druga domovina.

pristala, da sodeluje pri spisu, ki se približuje njeni tako dragi indijanski tematiki.

— * —

Človek dvajstega stoletja se težko prilagodi primitivcu.

Še težje je pokukati v svet izumirajočih civilizacij.

Naš rojak Ivan Benigar je eden redkih, ki je globoko prodrl v psiho Mapučev.

Vendar se mi zdi, da je Bari uspelo najti vsaj en neposredni stik z izginjajočim indijanskim svetom. Usvojila si je nekaj likovnih oblik, verjetno bolj po notranjem čutu kot po osebnih srečanjih z zadnjimi preživeli nosilci umirajoče kulture. Tako v Patagoniji kot na argentinskem severu je vztrajno tipala v simboliko starega prebivalstva, včasih tudi malo fantazirala in potem sama ustvarjala, navezujoč na oblikovna izročila, posredovana v primitivnih kreacijah.

Ta duhovni stik jo je vodil tudi k povsem praktičnim dejanjem. Poskušala je novi dobi nedostopnim ljudem povsod pomagati, čeprav je dostikrat povedala, da jim resnične pomoči nihče ne more dati, saj so jih podedovali in od civilizacije podarjeni grehi obsodili na smrt.

ARH. MARJAN EILETZ

Viktor Sulčič — spet med nami

Letošnje leto se obeta nam, argentinskim Slovencem, izredno razgibano in zanimivo, predvsem na narodnostno političnem področju. Vzdušje, ki ga uživamo v pripravi na obiske (k nam in k njim), v zavzemanju stališč spriču novih dogodkov, ki zahtevajo nove odgovore, nam skoraj ne dopušča trenutka refleksije in blagodejnega oddiha ob raznih kulturnih manifestacijah, ki so bile včasih center našega zanimanja in angažiranosti.

Tak je slučaj potujoče razstave arhitekturnih stvaritev našega rojaka, nam dobro znanega Viktorja Sulčiča. To razstavo, ki je že sama po sebi pomembna strokovno znanstvena kreacija, je pripravila dr. Irene Mislej, ki že več let deluje v Ljubljani na področju zgodovine likovne umetnosti v okviru Znanstvenega instituta Filozofske fakultete Ljubljanske univerze. Razstava je bila odprta februarja 1989 v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, nato v Kulturno-informacijskem centru Križanke v Ljubljani ter v Galeriji Meblo v Gorici.

Gospa Irene Mislej je že od prvih snovanj za to razstavo izrazila tiho željo, da bi se prikaz Sulčičevega opusa predstavil tudi v Argentini, kjer so se njegova dela ustvarjala in pustila neizbrisne sledove. Končno se je ta ideja uresničila s pomočjo raznih institucij, predvsem Slovenske izseljenske matice in pa s sodelovanjem mnogih za kulturo zavzetih članov naše skupnosti v Argentini. Med temi so Oscar Molek kot vodja pripravljalnega odbora ter arhitekti Alejandro Štoka, Jure Vombergar in Marjan Eiletz. Sodeloval je tudi arhitektov sin Fedor Sulčič. Podčrtati je treba še dejstvo, da je bila razstava deležna posebnega pokroviteljstva ministra za kulturo Republike Slovenije dr. Andreja Capudra in ministra za Slovence po svetu dr. Janeza Dularja. Tudi je potrebno

povedati, da je bilo razstavljenih v tem salonu še okrog 15 originalnih akvarelov iz različnih privatnih zbirk ter vitrina s knjigami, pesnitvami in skicami, kar je dalo poseben pečat temu dogodku, ker je prikazalo lik Viktorja Sulčiča v vsej svoji dimenziji kot pravega ustvarjalca na različnih kulturnih poljih. Razstava, ki je bila slovesno odprta dne 20. marca letos v Centro Cultural de Recoleta in se zaključila 7. aprila, je doživela zadovoljiv uspeh in predstavlja za Buenos Aires pomemben kulturni dogodek kot doprinos slovenske umetniške ustvarjalnosti k argentinskemu kulturnemu bogastvu. V pozdravnem nagovoru ob priliki odprtja razstave je arh. Alejandro Štoka med drugim poudarjal važnost kulturnih mostov med ljudmi in med narodi. Zaključil je z Leonardo da Vincijevo tezo: kolikor več poznamo, toliko več ljubimo. Nato se je zahvalila dr. Irene Mislej in v kratkih besedah podala pregled opusa arhitekta Viktorja Sulčiča. Dejala je, da je ta sin slovenske zemlje vzljubil svojo novo domovino, a ostal tudi zaveden Slovenec. Prav v njem lahko vidimo ustvarjalno sintezo dveh svetov, ki pomeni najvišji nivo nujnih prilagodljivih procesov vsakega priseljenca. Potem je povzela besedo podsekretarka za kulturo občine Buenos Aires arh. Diana Saiegh, ki je med drugim omenila, da je poročena s Slovencem in je imela priliko spoznati to zemljo in njene ljudi, o katerih je imela mnogo lepega povedati. Naglašala je tudi važnost povezave različnih narodnostnih kultur, v tem slučaju slovenske in argentinske, ki doprinašajo k obogatitvi tukajšnjega kulturnega občestva. Prisotnost mnogih različnih osebnosti iz argentinskega umetnostnega in arhitekturnega okolja je potrdila važnost tega dogodka. Druga pomembnost te razstave pa je bila v tem, da se dokončno in dokumentarno dokaže avtorstvo arhitekture Sulčiča pri tako znamenitih projektih kot sta bila na primer Mercado de Abasto ter stadion kluba Boca Juniors, katere večina argentinske javnosti pripisuje Sulčičevemu družabniku inž. Del Piniju.

V sklopu te razstave se je organizirala

vrsta predavanj in okroglih miz z najbolj kvalificiranimi gosti iz te stroke, kjer se je dokončno afirmirala Sulčičeva kreativna osebnost in njegov doprinos k oblikovanju našega velenesta. Prvo predavanje je podala lic. Diana Wechsler 21. marca, pod naslovom: „Modernost in tradicija na umetniškem polju Buenos Airesa med 1920 in 1940 — nujen vpliv v obdobju stvaritev arh. Viktorja Sulčiča.“ Osvetlila je tisto obdobje kot prelomnico med močnim vplivom akademizma in med novim ovrednotenjem izvirne argentinske umetnosti, tako v likovni umetnosti kot v arhitekturi, kjer je Sulčič zasedel častno mesto. Naslednji sestanek se je vršil 3. aprila v salonu CAYC-a, kjer je predsednik te institucije umetnosti in arhitekturni kritik Jorge Glusberg v kratkem uvodu predstavil našega Sulčiča ter lepo povzel njegov doprinos v dveh najbolj „tipičnih“ okoljih tega mesta, v genoveškem naselju La Boca (monumentalni stadion) ter v skoraj centričnem predelu, kjer je bil doma „el morochito de Abasto“ — Carlos Gardel. Mimogrede povedano, Jorge Glusberg je v privatnem razgovoru omenil, da je bil že večkrat v Sloveniji, do katere ga vežejo lepi spomini, predvsem na mednarodno slikarsko razstavo v Slovenj Gradcu pred kakimi 10. leti, kamor je prinesel celo ekipo del argentinskih umetnikov, kjer so bili nagajeni s prvo nagrado. Nato je dr. Irene Mislej podala skrbno izdelan referat o „Reciklaciji v arhitekturi v Sloveniji in Argentini“, ki je bil podprt z razstavnimi paneli z barvnimi posnetki slovenskih restavracijskih del, ter z zanimivimi diapozitivi o Plečnikovih stvaritvah, predvsem v luči Plečnika kot restavraterja. Nato so sledili zanimivi referati znanih buenosaireskih arhitektov: Clorindo Testa, Luis Benedit, Juan Carlos López in Oswaldo Giesso. Večer se je vršil na izredni strokovni višini in so večkrat dizertanti potožili, da v Sloveniji znajo (in hočejo) ohranjati arhitektonsko-umetniški patrimonij, kar se tukaj, na žalost, premalo spoštuje. Večer je zaključil Glusberg s pripombo, da bi želel sodelovati pri pripravi Plečnikove rastave v Buenos Airesu, kar smo navzoči Slovenci pozdravili z iskrenim odobravanjem.

Naslednje predavanje se je vršilo v Centro Cultural Recoleta 3. aprila, kjer je arh. Federico Ortiz, znani profesor zgodovine arhitekture, govoril o Sulčičevem predhodniku v Buenos Airesu, arh. Alejandro Christophersenu. V zanimivi analizi o izvorihi eklekticizma v arhitekturi je dobro razčlenil evropske vplive na Buenos Aires v prejšnjem ter v začetku našega stoletja, predvsem s stališča pariške Ecole des Beux Arts.

Kot zaključna manifestacija tega ciklusa se je vršila 4. aprila v istem razstavnem prostoru okrogla miza o temi: „Anonimni arhitekti“, kjer je dr. Irene Mislej spet podala centralno postavko o težavah mnogih arhitektov imigrantov, ki niso mogli uveljaviti svojih diplom in so bili prisiljeni delovati in ustvarjati „v temi“. Tak je bil slučaj našega Sulčiča pa še mnogih drugih. Kot koreferatki sta sodelovali dve umetnostni zgodovinarji: lic. Diana Wechsler in lic. Elisa Radovanović. Okrogla miza se je dotaknila še mnogih vprašanj arhitekturne dejavnosti, kamor so posegali tudi nekateri iz občinstva. Razvil se je živahen in zanimiv razgovor o razmerju med zgodovinarji umetnosti ter arhitekti. Večer je zaključil arh. Alejandro Štoka, ki se je še enkrat zahvalil dr. Ireni Mislej kot glavni pobudnici in organizatoriki te pomembne razstave, ter ostalim sodelavcem. Sulčičeva razstava bo potovala še po različnih slovenskih centrih in domovih. V soboto, 13. aprila bo v okviru Slovenske kulturne akcije odprta v Slovenski hiši na Ramón L. Falconu, naslednje razstave bodo še objavljene kasneje.

Za zaključek bi se dotaknil še doživetja, ki sem ga občutil na teh večerih. V razmeroma skromni prisotnosti članov

slovenske skupnosti v Argentini, kot je sicer normalno za večino kulturnih dogodkov sem sicer opazil neko ravnotežje med „staro“ in „novo“ emigracijo. Ne le po številu, ampak tudi po vzdušju, ki je prevladovalo. Šlo je za počastitev spomina in ponovno uveljavitev tega velikega Slovenca, ki je bil pomemben tako med predvojno kot povojno imigracijo. Sulčiču je bila kultura in ljubezen do slovenstva višja kot politična razdvojenost, zaradi katere je moral marsikaj pretrpeti. Dialog med Slovenci po svetu in slovensko kulturo, kot je zapisala Irene Mislej, ne sme nastati iz neke jokave sentimentalnosti, saj pomeni za slovensko stran doma obogatitev, globlje srečanje z drugimi kulturami.

Arh. Viktor Sulčič:
Hipotekarna banka
natečajni projekt, 1926

Odlomek pisma iz Ljubljane

Ko berem tvoje poglede na argentinsko gospodarstvo, vidim, da ste ga tam enako lomili kot pri nas. Bojim se pa, da v nadaljnjih 500 letih niti generali niti politiki gospodarstvo ne bodo rešili in nas torej ne bodo osrečili. Pri nas je vsaj to dobro, da je dinar postal konvertibilen, čeprav prav to državo ogromno stane, ker je precejšen, za nas pa je bilo pripravo kupovati devize razmeroma poceni, zdaj pa so njihovo prodajo omejili na 1000 mark mesečno. Devizna sreča je torej trajala le kratek čas. Kot berem v časopisju, je neki direktor izjavil, da je v Berlinu za marko namesto 7 moral plačati kar 12 din. Torej je konvertibilnost postala že zelo vprašljiva. Seveda imajo od tega republike, ki veliko uvažajo, korist, ker za devize plačajo malo, one pa, ki veliko izvažajo, dobijo le malo dinarjev za svoj doprinos k devizni bilanci. Jasno je, da se na ta način ogromno denarja od tistih, ki dobro delajo, pretaka k tistim, ki ne ali pa le slabo delajo. To pa je tudi namen. Naj da tisti, ki dela, onemu, ki se mu delati ne da ali pa ne zna. Jasno pa je, da je to najboljša pot v propast in tako se tudi dogaja. Narobe svet, kjer država podpira lerihe, uničuje pa tiste, ki omogočajo ali vsaj skušajo omogočiti, da bi tudi nesposobni preživel. Na tak način seveda ne bomo prišli nikamor.

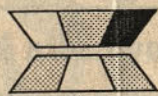
Pri nas je tako, da smo izkoriščevalcev odpravili le malo, ostali pa so tisti, ki mečejo polena pod noge onim, ki poskušajo stvari izpremeniti na boljše. Novi so sicer zelo energični in pridni, vsi so pa preveč tolerančni do sodrge, ki vleče lepe dohodke, pri tem pa postavljajo ovire vsem, ki želijo delati. Tu je treba omeniti stari sindikat, ki ščuva delavce na stavke, ki jih je prej prepovedoval, zdaj pa se proglašja za zaščitnika delavcev. Jasno je, da modernizacija podjetij, ki je nujna, rabi manj delavcev ali povečano proizvodnjo. Vlečejo se za vsakega uradnika, ki ga je treba odpustiti, pa ne zato, ker bi se jim smililo, temveč je njihov namen nagajati in dokazati, da so bili komunisti boljši gospodarji. V stavki smetarjev, ki so zahtevali starega direktorja, ki je poviševal plače, medtem ko je podjetje delalo z izgubo. Čeprav so delali samo 5 ur dnevno, je komunistični sindikat takoj podprl delavce,

ki jih je ščuvala tudi stranka za enakopravnost občanov, to je ekspozitura Miloševićeve velesrbske stranke. Smetarji, ki so po večini južnjaki, so seveda nasledili provokaterjem in zahtevali takojšen odstop nekaterih mestnih funkcionarjev in pričeli s stavko. Mesto pa se ni dalo. Organizirali so nekaj komunalnih podjetij in še neko avstrijsko firmo, ki je dala na razpolago vozila. Pa so smetarji celo streljali na alternativno službo, nakar je policija krivce ujela. Mesto je izplačalo smetarje do tistega dneva, ko so pričeli s stavko, in izjavilo, da nedelanih dni ne bo plačalo. Smetarji so po kakšnih 10 dneh odnehali in se vrnili na delo, ne da bi koga obvestili. Mesto je sporočilo še, da bo reorganiziralo celo komunalno in da bo v novo službo sprejelo le tiste delavce, ki niso ščuvali k stavki. Tako je prav. Pri nas so vrata odprta vsem, nočemo pa, da bi ščuvali proti Slovencem. Zdaj so neki Srbi v Celju, spet pod vplivom te srbske stranke zahtevali, da jim mesto Celje zgradi takoj šolo za njihove otroke. Seveda kraval zganja le nekaj priganjačev, ki svoje prejemke dobivajo iz Beograda, tukaj pa so prijavljeni kot nezaposleni in dobivajo ustrezno podporo. No, mesto Celje je izdalo svoj komentar, da so posebno šolo za srbohrvaško govoreče otroke tam že imeli, vanjo pa so hodili le 3 otroci.

Zanima te, kako je z Albanci. Srbi jih umirjajo že 10 let, ni pa videti, da bi jim šel posel dobro od rok. Nekaj časa je bilo vedno na programu, da smo tega krivi Slovenci in Hrvati. Pojavljale so se celo trditve, da v Sloveniji šolamo albanske teroriste za njihove gnusne načrte. Pokrajinsko vladu so razpustili in nadomestili s srbsko, razpustili so pokrajinski parlament, ta pa se je zbral ilegalno in proglasil albansko republiko. To pa je bil spet povod za množično odpuščanje Albancev in njihovo nadomeščanje s Srbi. Po Kosovu so hodile delegacije mednarodnega Rdečega križa za ugotavljanje kršenja človekovih pravic itd., ki pa jih je policija zasliševala, jim odjemala zdravila in sanitetni material. Vdrla je na medicinsko fakulteto, pretepla dekana in enostavno prepovedovala delovanje. Te vesti je mogoče brati v časopisih skoraj vsak dan. Živa groza! Kako naj obstaja sožitje? Vidim le, da sovraštvo nenehno narašča.

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENCI V ARGENTINI

MARIBOR — Novo porodnišnico na okoli 4.000 m² površine in 106. posteljami naj bi začele polniti matere in otročki v tem mesecu. Mamice bodo lahko imele svoje otročke ves čas pri sebi v dvo in triposteljnih sobah.

LJUBLJANA — Triglavski narodni park bi potreboval nov zakon. V sedanjem je zelo neustrezen javni nadzor (inšpekcijska služba) in tudi slabo sankcioniranje. Predlog za spremembo je dal dr. Matjaž Kmecl, ki je tudi predlagal, da bi obrobne poseljene predele iz parka izločili. Z novim ali spremenjenim zakonom bi skušali bolj zagotoviti varstvo narave.

LJUBLJANA — Na ljubljanski borzi so začele kotirati delnice raznih bank: Abanka, Ljubljanska banka in stanovanjsko-komunalna banka. S tem skušajo legalizirati sedanji „sivi trg“, ker so nekatera podjetja, ki so postala neprostoVOLjno bančni delničar, že na različne načine uporabljale te vrednostne papirje v svojem poslovanju. Omenjene banke so izdale skupno čez 6,5 milijona delnic, s skupno nominalno vrednostjo 7,5 milijard dinarjev.

CELOVEC — S slovenskim kapitalom (iz RS) so v treh zadnjih letih ustanovili v Avstriji okoli 270 podjetij. Ta zagon se je ustavil potem, ko je tudi v republiki Sloveniji dovoljeno ustanavljati take družbe. Zelo malo je proizvodnih podjetij, večinoma so to trgovske družbe, ki so last nekdanjih komercialistov z znanjem, zvezami in znanstvi, pridobljenimi v času službovanja v slovenskih družbenih podjetjih.

LJUBLJANA — Lucas je naslov novemu mesečniku za poznavalce in ljubitelje starin in umetnin, za zbiratelje in galeriste, trgovce z umetninami in druge. Njegov odgovorni urednik je Peter Bregar, izdajatelj sta pa društvi Konservator in Gema.

LJUBLJANA — Ljubljanska univerza podeli svoje nagrade študentom za znanstvena in umetniška dela 8. februarja, na dan Prešernove smrti. Od lanskega leta dalje pa univerza sama praznuje svoj dan 3. decembra, ko je leta 1919 bilo prvo predavanje na univerzi. Zato zdaj obravnavajo misel, da bi razdelitev nagrad prenesli na ta dan, ki je istočasno obletnica Prešernovega rojstnega dne.

LJUBLJANA — Založba Mladinska knjiga ima namen ustanoviti dve sestrski firmi v Zagrebu in Novem Sadu. Na Hrvaškem pa tudi že deluje Svet knjige z velikim uspehom. Za te korake so se odločili, ko so videli uspeh prodajnih oddelkov v omenjenih mestih, odprtih že pred leti.

LJUBLJANA — Odvzeto delovno dobo bodo upokojencem spet vrnil. Vsi tisti, ki jim je bila črtana pokrajinska doba od aprila 1941 do maja 1945, ker so bili obsojeni zaradi kaznivih dejanj zoper ljudstvo in državo zaradi sodelovanja v sovražni vojski in kvizlinških (tako Delo!) vojaških formacijah, lahko uveljavijo pravice, ki jim pripadajo v tem obdobju.

LJUBLJANA — Mednarodni in brzi vlaki so v lanskem letu imeli manj zamud kot leta 1989. Zračunali so, da je povprečna zamuda, na sto prevoženih kilometrov, 3,4 minute. Vzroki za zamude so predvsem slabe proge in čakanje na lokomotive.

KRŠKO — Jedrska elektarna v Krškem je začela obratovati leta 1981, pred desetimi leti. Zaenkrat je Slovenija plačala 95 milijonov dolarjev za glavnico

posojil, 162 milijonov pa obresti. Ostane še 174 milijonov dolarjev dolga in še obresti. Ker stroške elektrarne krijeta tako Slovenija kot Hrvaška, je celotni dolg elektrarne še enkrat večji.

LJUBLJANA — Namesto sprejemnih izpitov bodo učenci prvih letnikov opravili test iz slovenskega jezika in matematike. Z izkazom o uspešnosti testa se bodo potem potegovali za vpis na šolah.

LJUBLJANA — Kresnik je sklad, ki so ga ustanovili pri Društvu slovenskih pisateljev za najboljši slovenski roman. Nagrada je v višini 10.000 nemških mark in ga bodo podelili na prireditvi 22. junija na Jeruzalemu ob Muri.

CELJE — Bankomat (minibanka) že nekaj mesecev deluje v Celju, a ga zaenkrat more uporabljati le nekaj sto varčevalcev. Letos upajo namestiti več teh po raznih krajih mesta.

MARIBOR — Mariborska telefonska centrala ima že osem tisoč prošenj za napeljavo telefonskega priključka, ki jih bodo večinoma ugodili, ko bo skončana centrala na Studencih. Sicer pa si prizdevajo, da bi čim bolj razširili telefonsko omrežje. Za letos pa upajo imeti na razpolago tudi mobilno telefonijo, za katero je na razpolago sto števil.

ŠKOFJA LOKA — Balantičev večer so pripravili na Puštalskem gradu. Pesmi je recitiral Karel Brišnik, Klemen Ramovš je interpretiral na kljunasto flavto skladbe Primoža Romovša na temo Balantičinih sonetov, Peter Jovanovič izpod Blegoša pa je razstavljal 20 risb.

MARIBOR — Visoko pravno šolo so odprli sredi februarja. Prostore bo imela v dosedanjem poslopiju Inštituta informacijskih znanosti, veliko profesorjev pa bo prišlo iz univerz v Srbiji, zdaj ko se stvari zpletajo v Jugoslaviji.

LJUBLJANA — Prešernovo nagrado so dobili za svoja življenjska dela skladatelj Jakob Jež, slikar Zoran Mušič in pisatelj Marjan Rožanc (postumno).

LJUBLJANA — Iz proračuna so namenili za letošnje leto 4,5 milijarde dinarjev za ceste. To pa je 2,2 milijarde dinarjev manj, kot pa računajo, da se bo nateklo sredstev iz obdavčenega bencina, zato se bodo morali odreči marsikateremu delu na slovenskih cestah.

DIVAČA — Kraške jame postajajo vedno bolj zanimive, saj jih je obiskalo v lanskem letu kakih 4.000 ljudi, ki niso vsi zadostno pripravljeni, tako da je med njimi bilo tudi pet ponesrečencev mrtvih. Jamarji pa naj bi v Sloveniji vsako leto odkrili kakih sto novih jam.

LJUBLJANA — Pri prodaji avtomobila, starega manj kot dve leti, ne bo treba več plačevati davka v višini 15% od prometa vrednosti avtomobila. Zdaj so zakon spremenili in je ob prodaji davek le 3 odstotke. Okrnjena pa je tudi pravica invalidov za nakup avtomobila brez plačila prometnih davkov: po novem lahko na ta način kupijo le avtomobil, izdelan v Jugoslaviji.

FALA — Deseti agregat so priključili v najstarejši dravski elektrarni na Fali na električno omrežje slovenskega elektroenergetskega sistema. V tej hidroelektrarni že od leta 1987 potekajo obsežna obnoviteljska dela. V sedemdesetih letih delovanja elektrarne so se izrabili stari agregati in zato so se odločili, da bodo zgradili novo strojnico z dvema sodobnima vertikalnima Kaplanovima agregatoma, ki bosta pri polni obremenitvi 20,4 MW in pretoku 175 m³ vode prek vsakega stroja, v celoti

Osebne novice

Rojstva: 7. marca se je v družini Dinka Radoša in Kati roj. Adamič rodil sin *Danijel Friderik*.

18. marca se je rodil Castelarju *Gabrijel Pavšer*, sin Tomaža in Alenke roj. Pograjc.

Srečnim staršem naše čestitke!

Krst: V cerkvi San Gabriel v Vicente López, je bila krščena 23. marca *Marina Inés*, hčerka prof. Lučke Voršič in lic. Gustava Bidone. Botra sta bila ga. Laura Maria Bidone de Pierri in poročnik Vladimir Voršič.

Čestitamo!

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

SESTANEK LIGE

Na marčevem sestanku sanmartinske Lige žena-mati je govorila Anica Loh o svoji ožji domovini Beli krajini.

Z veliko ljubeznijo je opisovala svoje takrat še eno najmanjših mest v Sloveniji Črnomelj. Postaja vlaka je bila pol ure proč, saj v tistih časih niso hoteli „hlapona“ blizu. Črnomelj s treh strani obdajata Dobričica in Lahinja, ki se pri tromostovju združita v Lahinjko, ki se pri Gradu izliva v Kolpo. Včasih je bilo mesto popolen otok, ki nikoli ni bil zavzet od Turkov, je pa trikrat do tal pogorelo.

Dežela je bila vedno revna, z malo vode, šele vlak in vodovod sta ji prinesli blagostanje.

Posegla je v zgodovino, ko so Turki napadali naše kraje in so Belokranjci imeli Vojno krajino, ki jih je branila pred sovražnikom. Blizu je hrib Stražnji vrh, kar še priča na stare dni.

Komunizem tudi Beli krajini ni prizanesel, Pobili so 65 ciganov, mnogo ljudi so spravili v zapor. Nepričakovano so pridrli Nemci, vendar je bilo vse

MIRKO VASLE

SLOVENCI IN ŠPORT

SMUČANJE

Kot smo že pisali, je letošnja sezona prehodna za slovensko smučarstvo. Čeprav so bili nekateri uspehi res izvrstni.

Brez dvoma je največji uspeh desegla Ločanka Nataša Bokal, ko je v ženskem slalomu na svetovnem prvenstvu v Saalbachu Avstrija, dosegla srebrno kolajno. K skupnemu uspehu slovenske reprezentance je lep delež prispevala s

nadomesila stare agregate. Moč hidroelektrarne se bo tako povečala od sedanjih 7 na 57 MW, letna proizvodnja električne energije pa od 220 milijonov kWh na 60 milijonov kWh.

VELNJE — Diabetiki so protestirali. V Velenju so se namreč sešli na obnem zboru bniki, ki bolujejo za sladkorno boleznijo. Protestni sklep so naslovili na republiko upravo za zdravstveno varstvo in na klub poslancev Slovenije. Protestirajo proti temu, da morajo v prihodnje plačevati vsa zdravila.

nestalno. Nekateri so se rešili v Ljubljano, v Beli krajini pa je zavlada komunistična republika. Za konec je poudarila, da ima Bela krajina himno:

„Tam daleč doli v dolini,
veselo kjer tečejo mlini,
kjer Lahinja v divjem loku
Črnomelj objema na otoku...“

Prihodnji sestanek Lige bo 17. aprila in bo govoril dr. Jure Rode. Vabljeni!

BARILOČE

NESREČA NA TRONADORJU

V nedeljo 17. marca je postal žrtev nesreče na vrhu gore Tronador industrijalec slovenskega porekla *Jorge Domicelj*.

Omenjeni andinist se je v soboto 16. marca povzpel do koč „Otto Meiling“ in krenil naslednje jutro v spremstvu vodnika, uslužbenca koč, proti vrhu gore. Popoldne sta preplezala predvrh Tronadorja (Promontorio) in sta imela pred seboj samo še najvišjo špico. Kot pripoveduje vodnik, sta tam po nesreči izgubila del opreme, predvsem vrv in en cepin. Vse skupaj je bilo v nahrbtniku, ki ga je prevrnil piš vetra v globino. Vodnik je potem odšel iskat izgubljeni nahrbtnik in ko ga ni našel, se je odpravil v nekaj ur oddaljeno koč po pomoč. Ponoči se je razbesnelo neurje na Tronadorju in rešilna patrulja je šele v torek opoldne dosegla kraj, kjer je vodnik zapustil svojega klienta. Našla pa ni drugega kot plezalno čelado.

Vse nadaljnje iskanje, močno ovirano po slabem vremenu, ni imelo nobenega uspeha in je treba prišteti Domicelja vrsti tronadorskih ponesrečencev. V zadnjih dneh, ko se je vreme izboljšalo, je natančno raziskovanje s helikopterjem spet prineslo samo negativne zaključke, Domicelj je izginil na ledenikih, kot leta 1934 dva italijanska plezalca in 1966 slovenska andinista Kralj in Vivod.

petim mestom Katjuša Pušnik iz Črne na Koroškem. Dopolnila je svojo uspešno sezono Nataša Bokal z zmago v slalomski disciplini v Kranjski gori.

Dobro sta se izkazali K. Pušnik in N. Bokal v veleslalomu, ki se je vršil v Garmisch Partenkirchenu v Nemčiji. Kjer je bila 5. K. Pušnik 6. pa N. Bokal.

Skupno lestvico za svetovni pokal vodi Avstrijka Petra Konenberger, ki ima 276,2 točk. Na 15. mestu je N. Bokal, ki ima 58 točk, 22. Šarec 49 točk, 39. K. Pušnik 24 točk.

Veliko bolj skromne uvrstitve so dosegli fantje. Na svetovnem prvenstvu, ki se je vršil v Saalbachu, je v veleslalomski disciplini dosegel odlično šesto mesto Mitja Kunc, 12. mesto si je priboril Gregor Grilc, 22. pa je bil Jure Košir. Zmagal je Avstrijec Rudi Nierlich.

Za svetovni pokal je v Aspeni v veleslalomu Mitja Kunc dosegel odlično 7. mesto in s tem osvojil prve slovenske točke v tej sezoni. Zmagal je Italijan A. Tomba. Skupno lestvico vodi Luksemburžan Girardelli.

